

PROGAMA CURSULUI OPȚIONAL „VIAȚA COTIDIANĂ ÎN ORAȘUL CONSTANȚA ÎNTRE ANII 1900-1947”

DOMINTE PAUL*

Argument

În contextul reformei din învățământul românesc, istoria nu mai poate fi abordată doar sub aspectul abundenței de fapte și date, ci se recomandă structurarea ei în raport cu alte discipline, precum și al conținutului de idei și sentimente (factori afectivi) pe care le trezește în personalitatea elevilor. În aceste condiții faptele de istorie locală sunt demne de luat în considerare pentru creșterea eficacității muncii didactice în pregătirea liceenilor.

Abordarea elementelor de istorie locală este de natură să stimuleze interesul și imaginația tinerilor facilitând trecerea de la o învățare axată pe informație la o învățare axată pe elev. Datorită accesului la documentele de epocă (în special secțiile de microfilme, cum este și cea a Bibliotecii Județene „I. N. Roman” din Constanța) elevul este transformat în factor activ, luând parte direct la actul de elaborare a unei lucrări științifice.

Prezentat în continuarea unui opțional legat de viața cotidiană la nivel global (intitulat „*Oamenii secolului XX*”, de pildă), ce poate fi studiat în anii anteriori, acest curs oferă largi posibilități de integrare a cunoștințelor nou dobândite prin comparație cu cele deja acumulate. Astfel, valorile locale pot fi cunoscute și integrate celor universale prin însuși actul educațional într-un mod activ.

Opționalul oferă excelente posibilități de învățare interdisciplinară, în special în ceea ce privește cunoștințele dobândite la orele de geografie.

În ultimul timp chestiunile legate de viața cotidiană, insuficient exploatate până acum, preocupă din ce în ce mai mult cercurile științifice de la noi din țară. Chiar programele școlare și manualele oferă informații consistente de asemenea natură, încercând să vină în întâmpinarea dorinței elevilor de a cunoaște cât mai bine anumite elemente din viața de zi cu zi a oamenilor din diferite epoci istorice.

* Profesor la Liceul Teoretic "Decebal", Constanța.

Într-o lume a informației rolul memorării mecanice a unor date și nume s-a diminuat. În acest context, interesul pentru studiul istoriei trebuie reorientat pe noi făgașuri, mai facile din perspectiva înțelegerii, ceea ce un astfel de curs poate oferi cu prisosință.

Opționalul poate atrage în mai mare măsură elevii la activitatea de dotare a cabinetului de istorie din cadrul instituției de învățământ cu materiale inedite: vederi cu imagini, memorii, scrisori din epocă etc., creând în timp posibilitatea de diversificare a activității pe această temă, nebănuit de mult.

Avantajele enumerate pun la dispoziția profesorului noi mijloace pentru formarea unor deprinderi și aptitudini active ale elevilor, în raport cu valorile locale și comunitare, prin oferirea unui material intuitiv concret, nu abstract și rupt de oameni și locuri. Aceasta sporește accesibilitatea receptării informației și poate stimula creativitatea, cu urmări fertile pentru viitorii cercetători în domeniu.

Cunoașterea aprofundată a elementelor de viață cotidiană locală dă posibilitatea de organizare a unor activități mult mai largi pe această temă, cum ar fi: simpozioane; concursuri și întreceri între licee; participarea la sesiunile de comunicări științifice; activități culturale și artistice conexe cu acest domeniu al istoriei umane.

Ca urmare a acestor considerente, cred că elementele de viață cotidiană pot oferi numeroase posibilități de combinare și recombinație a metodelor și formelor de evaluare a activității elevilor, care să satisfacă toate exigențele de înnoire a învățământului românesc.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea informației provenite din surse istorice primare și secundare
2. Utilizarea vocabularului și a informației istorice în cadrul comunicării orale și scrise
3. Rezolvarea de probleme, prin aplicarea metodelor, tehnicilor și procedeelelor specifice istoriei
4. Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii

COMPETENȚE SPECIFICE

1. IDENTIFICAREA CARACTERISTICILOR GLOBALE ALE UNUI DOCUMENT, A UNOR SURSE ISTORICE PRIMARE, ÎN FUNCȚIE DE LOCALIZAREA SPAȚIO - TEMPORALĂ, DE TIPUL DE MESAJ, DE LIMBAJUL FOLOSIT.

Activități de învățare:

- interpretarea critică a informațiilor de epocă, funcție de perioada aflată în observație

- fișarea documentelor extrase de pe microfilme sau din ziarele de epocă
- ordonarea cronologică a fișelor și coroborarea lor cu informațiile legate de tematica abordată

2. IDENTIFICAREA TERMENILOR DE SPECIALITATE ÎN DIFERITE TIPURI DE TEXTE ȘI DOCUMENTE.

Activități de învățare:

- utilizarea dicționarilor
- alcătuirea unor glosare de termeni specifici epocii analizate
- elaborarea de compuneri și texte folosind termenii descoperiți

3. LOCALIZAREA SPAȚIO-TEMPORALĂ A PRINCIPALELOR MODERNIZĂRI ALE ORAȘULUI CONSTANȚA, DE LA ÎNCEPUTUL SEC. AL XX-LEA PÂNĂ LA SFÂRȘITUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL.

Activități de învățare:

- realizarea de tabele cronologice
- precizarea momentelor esențiale în evoluția orașului Constanța
- interpretarea unor situații semnificative în evoluția orașului

4. PREZENTAREA, ÎN SCRIS SAU ORAL, ÎNTR-UN ESEU A UNUI DOCUMENT

Activități de învățare:

- dezvoltarea capacităților creative în raport cu analiza unui document de epocă
- redactarea de studii plecând de la informațiile oferite de o sursă istorică semnificativă
- realizarea de proiecte care să promoveze anumite valori funcție de realitățile locale

5. IDENTIFICAREA UNOR PRINCIPII ȘI VALORI PROMOVATE ÎN SOCIETATEA DIN EPOCĂ.

Activități de învățare:

- exersarea schimburilor de opinii în analiza mentalităților din epocă
- formularea de argumente în susținerea anumitor poziții în raport cu valorile analizate
- stabilirea de puncte comune și divergente în raport cu valorile din zilele noastre

6. EVALUAREA RAPORTURILOR DINTRE DIFERITELE CATEGORII ETNICE ȘI SOCIO-PROFESIONALE.

Activități de învățare:

- Dezvoltarea spiritului critic în evaluarea raporturilor dintre locuitorii Constanței

- amplificarea spiritului de toleranță inter-etnică
- Analizarea realităților locale de ieri și de azi pentru stimularea interesului în legătură cu orientarea profesională

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea raportului de identitate și diferențiere în relaționarea individului cu diferite spații etno - geografice.
- Stimularea interesului pentru lecturi și simulări istorice.
- Asumarea critică a rolurilor care decurg din apartenența la diferite identități: rasă, etnie, confesiune, națiune, corp social, sex, profesiune.

CONȚINUTURI

INTRODUCERE - Argument

1. ORAȘUL CONSTANȚA ÎNTRE 1900-1947

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Planuri edilitare, urbanism, port modern, porto-franco, trafic portuar, mahala, cartier românesc.

Conținuturi:

- Aspectul și împrejurimile Constanței.
- Planuri edilitare de dezvoltare și extindere a orașului de la 1900 până în anul 1947.
- Centrul și periferia; cartierele Constanței.

2. EDILITATEA ȘI MĂSURILE EDILITARE

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Servicii, salubritate, medic șef al orașului, Serviciul tehnic, comisar, sergent de stradă, iluminat public, piață, obor, transport în comun, grădină publică, sacagiu.

Conținuturi:

- Măsurile de salubritate și alte servicii ale orașului
- Servicii de modernizare a Constanței

3. HABITATUL

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Habitat; forme de locuire, stil arhitectonic; partajarea spațiilor, aspect interior (design), mobilier, sursă de încălzire, iluminat electric.

Conținuturi:

- Spațiul exterior; materiale utilizate, aspectul clădirilor, spații și partajare

- Spațiul interior; mobilier și aspect; încălzirea și iluminatul

4. POPULAȚIA CONSTANȚEI

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Categorie etnică, raporturi interetnice, demografie, acțiune de românizare a Constanței, toleranță interetnică și confesională.

Conținuturi:

- Categoriile etnice
- Raporturi interetnice și realități demografice până la primul război mondial
- Raporturi interetnice și realități demografice în perioada interbelică

5. STRUCTURI SOCIO-ECONOMICE ȘI PROFESIONALE

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Categorie socio-profesională, hamal, funcționar public, corporație, sindicat, demnitar, magistrat, paternalism.

Conținuturi:

- Forțele aducătoare de venituri: comercianții, meseriașii, muncitorii și patronii
- Serviciile: funcționarii, demnitarii, militarii și alte categorii socio-profesionale.

6. FAMILIA

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Cod civil, căsătorie religioasă și căsătorie civilă, raporturi interfamiliale, viață domestică, educație dirijată de stat, feminism.

Conținuturi:

- Căsătoria și copiii
- Educația
- Statutul femeii

7. ALIMENTAȚIA

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Veselă, chinezării, banchet, coloniale, bragă, stabilimente publice, cafe-nea, birt.

Conținuturi:

- Alimentația în prima jumătate a secolului al XX-lea; vesela, alimentele și băuturile.

8. VESTIMENTAȚIA ȘI ASPECTUL FIZIC EXTERIOR

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Vestimentație sezonieră, vestimentație de ceremonie, redingotă, melon, voaletă, panama, corset, tatuaj, cealma, șalvari, fes.

Conținuturi:

- Vestimentația și aspectul fizic exterior până la primul război mondial
- Vestimentația și aspectul fizic exterior în perioada interbelică

9. IGIENA ȘI SĂNĂTATEA

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Protecție socială, spital, molimă, igienă publică și personală, campanie de vaccinare a populației, dric, catafalc.

Conținuturi:

- Igiena personală și publică
- Sănătatea ; bătrânețea și moartea

10. VIAȚA CULTURAL-ARTISTICĂ

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Instituție culturală, societate culturală, viață artistică, instituție artistică, teatru de varietăți, vodevil, muzică corală, teatru liric, expoziție.

Conținuturi:

- Viața culturală
- Viața artistică până la primul război mondial
- Viața artistică în perioada interbelică

11. VIAȚA RELIGIOASĂ ȘI SĂRBĂTORILE

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Episcopie, mahomedan, confesiune, Te-Deum, intoleranță religioasă, jubileu, „Ziua Marinei”, sfintirea apelor.

Conținuturi:

- Viața religioasă
- Sărbători, jubilee și manifestări locale

12. DISTRAȚIILE ȘI PETRECEREA TIMPULUI LIBER

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Bal, spectacol de caritate, serbare câmpenească, carnaval, cazinou, viață de noapte, festivism.

Conținuturi:

- Distracțiile și petrecerea timpului liber până la primul război mondial
- Distracțiile și petrecerea timpului liber în perioada interbelică

13. ACTIVITĂȚI TURISTICE ESTIVALE

Termeni istorici cheie, concepte, probleme de atins:

- Plajă amenajată turistic, hotel de categorie, tren de agrement, cabină de plajă, pavilion, băieși.

Conținuturi:

- Activitatea turistică până la primul război mondial
- Activitatea turistică în perioada interbelică

SUGESTII METODOLOGICE:

Timpul alocat pentru studierea opționalului este de 35 de ore anual.

Notarea în catalog se face în rubrică specială.

Predarea este realizată de un profesor, care poate colabora cu un profesor de științe sociale, geografie sau literatură.

Printre metodele de predare-învățare menționăm:

- lucru în echipă:
 - în grupe tematice
 - în grupe de cercetare științifică
- excursia tematică:
 - realizarea de interviuri
 - captarea de imagini audio-video în scopul valorificării lor didactice
 - transdisciplinaritatea - consultarea cu specialiști din alte domenii de activitate: arhitecți, etnografi, ingineri, artiști etc.
- realizarea de hărți ale orașului pe baza documentelor de arhivă, precum și a activității științifice întreprinse de elevii înșiși
- activitate științifică de strângere și selectare a materialului de arhivă realizată la secția de microfilme a Bibliotecii județene "I.N.Roman" din Constanța; fișarea și gruparea materialelor didactice pe teme de studiu.
- evaluarea se realizează prin metode și tehnici clasice și alternative, complementare

BIBLIOGRAFIE:

- Ion Adam, *Constanța pitorească cu împrejuririle ei*, Ed. Minerva, Buc., 1908.

- Constantin M. Boncu; Natalia Boncu, *Constanța, contribuții la istoricul orașului*, Ed. Litera, Buc., 1979.
- C. Brătescu, *Constanța, considerațiuni generale pentru sistematizarea orașului*, în „*Analele Dobrogei*”, anul X, 1929.
- Dr. Valentin Ciorbea, *Portul Constanța de la antichitate la mileniul III*, Ed. Europolis, Constanța, 1973.
- C. Cioroiu, M. Moise, *Litoralul românesc la 1900*, Ed. Europolis, Constanța, 2001.
- Mariana Cojoc, *Dinamica vieții sociale în orașul port Constanța între anii 1878 – 1916*, în „*Anuarul Muzeului Marinei Române*”, tomul IV, 2001.
- M. Ionescu-Dobrogianu, *Tomii - Constanța cu planul alfabetic al străzilor*, Tipografia „lucrătorii asociați”, Constanța, 1931.
- M. Ionescu-Dobrogenu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea*, Tipografia Grafice I.V. Socecu, București, 1904.
- N. G. Georgescu, *Euterge la Tomis*, Centrul Județean de îndrumare a Creației Populare și a mișcării artistice de masă, Constanța, 1981
- N. Ionescu Johnson, *Însemnările unui marinar*, vol 1, E.S.P.L.A., Buc., 1956, *ibidem*, vol 2, E.S.P.L.A., Buc., 1958.
- Stoica Lascu, *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, 1999.
- Stoica Lascu, Constantin Vitanos (colaboratori), *Colegiul Pedagogic "Constantin Brătescu". Valori ale civilizației românești în Dobrogea*. Constanța 1993.
- Doina Păuleanu, *Axa est – vest. Constanța – istorie și dinamică interculturală*, Fundația Pro Arte, Constanța, 2000.
- Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu, *Istoria Dobrogei*, Ed. Ex-Ponto, Constanța, 1998.
- Cella Serghi, *Pânza de păianjen*, Ed. Minerva, Buc., 1973.
- Marin Stanciu, Ana Chiriac, Aurelia Răducănescu, Maria Stănesci, *Din tezaurul documentar dobrogean*, Direcția generală a Arhivelor Statului din R.S.R., Buc., 1988.
- Tudor Șoimaru, *Constanța*. Fundația pentru literatură și artă Regele Carol al II-lea, Buc., 1936.
- Petru Vulcan, *Albumul național al Dobrogei, 1866-1877-1906*, Tipografia Regală, Buc. 1906

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ LA CLASA a– XII-a

Opțional : VIAȚA COTIDIANĂ ÎN ORAȘUL CONSTANȚA ÎNTRE ANII
1900– 1947

Specializarea: Științe sociale

Timp alocat: 1 oră/ săptămână

Unitate de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. ore	Săpt	Obs
Introducere	Familiarizarea cu obiectul de studiu	Lecție introductivă	1	1	
Orașul Constanța între anii 1900-1947.	Localizarea spațio-temporală a dezvoltării și extinderii orașului Constanța de la începutul secolului al XX-lea până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial.	- Aspectul și împrejurimi-le Constanței. - Planuri edilitare de dezvoltare și extindere a orașului de la începutul secolului al XX-lea până în anul 1947 - Centrul și periferia; cartierele Constanței.	3	2-4	
Edilitatea și măsurile edilitare.	Identificarea termenilor de specialitate în diferite texte și documente. Evaluarea raporturilor dintre diferitele categorii socio- profesionale din serviciile Constanței.	- Măsuri de salubritate și alte servicii ale orașului. - Servicii de modernizare a orașului Constanța.	2	5-6	
Habitatul	Identificarea unor principii și valori promovate în societatea din epocă. Prezentarea orală sau în scris, într-un eseu, a unui document.	- Spațiul exterior; materiale utilizate, aspectul clădirilor, spații și partajare. - Spațiul interior; mobilier și aspect; încălzirea și iluminatul.	2	7-8	
Populația Cons-	Identificarea caracteristicilor globale ale unui document în funcție de	- Categoriile etnice. - Raporturi interetnice și realități	3	9-11	

tanței	localizarea spațio-temporală, de tipul de mesaj, de limbajul folosit. Prezentarea orală sau în scris, într-un eseu, a unui document. Evaluarea raporturilor dintre diferitele categorii etnice din Constanța, în prima jumătate a secolului al XX-lea.	demografice până la primul război mondial. - Raporturi interetnice și realități demografice în perioada interbelică.			
Struc-turi socio-econo-mice și profe-sionale.	Identificarea unor principii și valori promovate în societatea din epocă. Evaluarea raporturilor dintre diferitele categorii etnice și socio-profesionale.	- Categoriile aducătoare de venituri: comercianții, meseriașii, muncitorii și patronii. - Serviciile: funcționarii, demnitarii, militarii și alte categorii socio-profesionale.	2	12-13	
Reca-pitulare	Consolidarea cunoștințelor	- Lecție de recapitulare semestrială	1	14	
Familia	Prezentarea orală sau în scris, într-un eseu, a unui document. Identificarea unor principii și valori promovate în societatea din epocă. Identificarea caracteristici-lor globale ale unui docu-ment în funcție de localiza-rea spațio-temporală, de ti-pul de mesaj, de limbajul folosit.	- Căsătoria și copiii. - Educația. - Statutul femeii în familie și societate.	3	15-17	
Alimen-tația	Identificarea termenilor de specialitate în diferite tipuri de texte și documente. Evaluarea raporturilor dintre diferitele categorii etnice și socio-profesionale din Constanța, între anii 1900-1947.	- Vesela, alimentele și băuturile.	1	18	

Vesti- menta- ția și aspec- tul fizic exte- rior.	Identificarea caracteristicilor globale ale unui document în funcție de localizarea spațio- temporală, de tipul de mesaj, de limbajul folosit. Prezentarea orală sau în scris, într-un eseu, a unui document. Identificarea termenilor de specialitate în diferite tipuri de texte și documente. Identificarea unor principii și valori promovate în societatea din epocă.	- Vestimentația și aspectul fizic exterior între 1900 și primul război mondial.	2	19- 20	
Igiena și sănă- tatea.	Prezentarea orală sau în scris, într-un eseu, a unui document. Identificarea termenilor de specialitate în diferite tipuri de texte și documente. Localizarea spațio- temporală a principalelor modernizări ale sistemului sanitar din orașul Constanța, în epocă.	- Igiena personală și publică. - Sănătatea; bătrânețea și moartea.	2	21- 22	
Viața cultu- ral- artis- tică.	Prezentarea orală sau în scris, într-un eseu, a unui document. Identificarea termenilor de specialitate în diferite tipuri de texte și documente. Identificarea unor principii și valori promovate în societatea din epocă.	- Viața culturală. - Viața artistică până la primul război mondial. - Viața artistică în perioada interbelică.	3	23- 25	
Viața religi- oasă și sărbă- torile.	Identificarea caracteristicilor globale ale unui document în funcție de localizarea spațio- temporală, de tipul de mesaj, de mesajul folosit. Identificarea termenilor de specialitate în diferite tipuri de texte și documente.	- Viața religioasă. - Sărbători, jubilee și manifestări locale.	2	26- 27	

	Evaluarea raporturilor dintre diferitele categorii sociale.				
Distracțiile și petrecerea timpului liber.	Identificarea caracteristicilor globale ale unui document în funcție de localizarea spațio-temporală, de tipul de mesaj, de limbajul folosit. Realizarea unui eseu pe marginea unor documente și a unor romane sau memorii din epocă. Analiza unor principii și valori în societatea din epocă.	<ul style="list-style-type: none"> - Distracțiile și petrecerea timpului liber până la primul război mondial. - Distracțiile și petrecerea timpului liber în perioada interbelică. - Programul unei zile 	2	28-30	
Activități turistice estivale	Identificarea termenilor de specialitate în diferite tipuri de texte și documente. Localizarea spațio-temporală a principalelor modernizări din spațiile turistice estivale conștăntene în perioada : 1900-1947. Analiza unor surse istorice primare privitoare la evoluția turismului estival în epocă. Localizarea unor principii și valori promovate în societatea din epocă.	<ul style="list-style-type: none"> - Activitatea turistică până la primul război mondial. - Activitatea turistică în perioada interbelică. 	2	31-32	
Recapitulare semestrială	Consolidarea cunoștințelor	- Recapitulare semestrială	1	33	
Recapitulare anuală	Consolidarea cunoștințelor	- Recapitulare anuală	2	34-35	